

DISSERTATIO ACADEMICA

DE

PLAGIS ÆGYP TIACIS
Exod. VII.-XII.

CUJUS

PARTEM SECUNDAM,

DE

RANIS, CULICIBUS ET MUSCIS ÆGYPTO
IMMISSIS,

CONS. AMPL. FACULT. PHILOS. ABOENS.

PRÆSIDE

Mag. JOHANNE BONSDORFF,

Lingg. Orient. & Gr. Prof. Reg. & Ord.

PRO GRADU,

PUBLICO EXAMINI MODESTE OFFERT

JOHANNES ADAM. EDMAN

Tavastensis.

In Atrio Biblioth. die vii Junii MDCCCIX.

H. A. M. S.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIANIS.

§. II.

Rigido autem et indifferenti animo cum laudatus
in Nilo phænomenon adspexisset moremque
Israëlitis gerere detrectasset Pharao, si forte plaga-
rum Aulæ suæ molestiorum denuntiatione flectere-
tur Princeps obstinatus, experiri sibi constituit Mo-
ses, propositi Israëlitas ex Ægypto educendi tena-
cissimus. Legimus itaque *Exod. VIII: 26 seqq.*, Mo-
sen iterum adiisse Pharaonem, atque *primo* quidem,
Nili fluenta (a), si Israëlitas dimittere recusaret, *ra-
nas* tanta copia, ut in ædes, conclave, penetralia
et lectos Ejus, nec non in ædes Aulicorum et subdi-
torum, in fornaces et mactras penetrarent, emissura
esse, minitabundum prædictisse; Pharaone vero, ne-
que minis hisce, neque ipso revera consecuto turpi
spectaculo ad mitiores et liberaliores sensus revoca-
to, terram *dein*, baculo thaumaturgico tertium pro-
A tenso,

---

a) *Fluvii nomine, rivos etiam, et stagna, vel paludes,*
Exod. VII. 28. significari, e comm. 1 et 5 Capitis sequen-
tis fatis appetat, beneque observat BOCHART (*Hieroz.*
P. II. p. 656).

tenso, percussisse virum Θαυματοποιωτατου, eoque
facto culices (b), hominibus et animalibus molestissi-
mos, tanta multitudine, ut omnis totius terrae pul-
vis in culices videretur conversus (c), exstisit; tan-
demque, hoc etiam spreto et despecto phænomeno,
horrenda Muscarum (d) agmina totam Ægyptum,
immo

- b) Vocabulo כנִים *culices*, non vero *pediculos* ut multorum,
et antiquiorum et recentiorum Interpretum, immo ipsius
Hierozoici Auctoris fraudet explicatio, intelligendos esse,
fusa itemque solide demonstrat ÖDMANN noster L. c. P. I.
p. 64 seqq. coll. append. p. 16 seqq. Nolumus vero,
neque opus est, Librum nostratibus notissimum exscribere.
- c) Crediderunt antiqui (eademque superstitione adhuc capta
est credula plebs), subtiliora quævis animalia, extra na-
turæ ordinem, e simo, pureidine e. f. p. oriri: nefari, na-
turam in parvis æque ac magnis sibi esse constantem.
Hinc neque mirum est, HORAPOLLINEM (*Hierogl. L. I.*
C. XXVI) et JOSEPHUM (*Antiqu. L. II. C. V*) Ranas
Nili e fluvii limo, THEOPHRASTUM (*Frägm. de Animal. ap.*
PHOTIUM in *Biblioth. Cod. CCLXXVIII*) *Mascas* e simo,
PLINIUM (*Hist. Nat. L. IX. C. LI.*) *Culices* ex humore
acefcente; textum vero sacrum (*Exod. VIII. 13*) 785:
כנִים e terræ pulvere, derivare. Recte tamen sensum
loci exprimunt recentiores Interpretes: Culices *tanta mul-*
titudine, ut omnis terræ pulvis in Culices videretur con-
versus, exstisit.
- d) Profitemur equidem, ingeniosam esse conjecturam, quam
præaente Rever. ÖDMANN (L. c. P. II. p. 126 seqq.), am-
plexi sunt III. MICHAËLIS (in *Nou. Biblioth. Or. P. V.*

immo ædes Pharaonis et Aulicorum Ejus, quemadmodum Regem ad ripas fluminis egressum conve-

A 2

p. 38 seqq.) et ROSENmüLLER (in Schol. ad h. l.), vocabulo sc. בָּרַע Blattam Orientalem LINN. (Ruslice et Fennice Torraka) significari. Perpendentibus autem nobis, Blattam Orientalem ut ipse observat et comprobat ÖDMANN, Ægypti non minus, quam totius Asiae incolis, commune esse et olim fuisse flagellum, sacrumque Historiographum, si insecta per se et sua natura in Ægypto (æque ac Fennia nostra) domesticata (cfr. FORSKÅL Descr. Animal. p. XII), quibuscum Ægyptiis domi quosidie conflictandum erat, cogitaset, eadem vix ac ne vix quidem ut ædibus Pharaonis et subditorum Ejus immisæ, sed posius ut mirum in modum aucta, potuisse depingere; prætereaque nullo explicari posse pacto, quomodo Gosenitidis incolæ Blattarum plaga plane exempti fuerint, nisi aliud simul, quo blattæ antea existentes et domicilia eorum perreptantes penitus perierint vel emigrarint, temere fingamus miraculum: vulgatissimam (recentiori saltem ævo) vocabuli בָּרַע per muscas interpretationem, utpote Veterum interpretum (quamvis non omnium) auctoritate communitatam (cfr. BOCHART Hieroz. P. II. p. 551 seqq.), haudquam deferendam esse judicamus. Quænam vero muscarum species proprie intelligenda sit (*Tabanus* haud quidem, quod lubenter concedimus), etymologia vocis maxime dubia, Peregrinatoribusque muscas Ægyptum infestantes parce admodum attingentibus, disquirere non refert. Observabimus tantum, muscas, in Oriente, immensis circumvolare agminibus, maximisque hominibus & animalibus creare molestias cfr. AMMIANI MARCELLINI

niens prædixerat Moses, invasisse. -- Jam vero ut spe-
ramus probato, primam plagam in solita Nili in-
undatione constitisse: in his etiam, naturæ opus agno-
scendum esse, intellectu non erit difficile. Ut enim
mittamus, aquas stagnantes et humum paludosam,
Ranis, Culicibus et Muscis progignendis et fovendis
ab ipsa, rerum parente et opifice, natura, ubique
terrarum esse destinata, Peregrinatores satis super-
que testantur fidissimi, campestria Ægypti, tempore
inundationis, ranarum esse fœcundissima (*e*), incolas-
que, subsidente aqua superflua, non solum a fœdis
hinc animalculis, in ipsis suis turbari domiciliis (*f*),
verum

Rer. geogr. L. XXIV. C. 26, ROGER *la terre sainte p.*
84 et 240, ANDERSEN *Oriental. Reisebeschr. p. 170*), neque
frustra Jovem *απομνιει*, et בָּעֵל זְכֹר h. e. *Deum musca-
rum averruncum*, coluisse antiquos; locum vero Psalmor-
um (LXXVIII: 45), ubi Ægyptios ab עֲרָב comeostos
fuisse legimus, vulgari de *muscas* interpretationi eo mi-
nus repugnare, quod nostris quoque linguis, ut recte
monet MICHAËLIS (*l. c. p. 40*), solenne sit dicere, *muscas*,
quando nosmet infestant, *comedere*. Neque de cætero
quemquam offendet, *muscas terram Ægypti devastasse*
(*Exod. VII: 20*); collato enim comm. 17, verbum
תַּחַשׁ ipso sensu parum aut nihil differre ab antecedenti
אַלְמָן, dilucide patet; vel etiam *terra hic*, ut saepius (*v.*
gr. Genef. XI: 1.), interpretandum erit de *incolis*.

e) Cfr. HASSELQUIST *l. c. p. 61, 93, 94, 249.*

f) Cfr. *Id. p. 618*, et WANSLEBEN *Beschr. v. Æg. l. c. p. 30.*
— Hinc quia ranarum, ut novimus, communis est *œco-*

verum etiam a culicibus et muscis, ob soli humiditatem

---

nomia et indoles, ut, solo natali et stagnis exarefactis, in specus sese recipiant et latebras, jure omnino ponimus, amphibia hæcce hincfuga, nonnisi specus & latibula querendi instinetu, in Ægyptiorum hodie penetrare domicilia, olimque Pharaonis ætate subrepisisse (fine dubio per limina quia infima Orientalium cubicula ad captandum ventum plerumque aperta sunt). — Sed neque Ægyptios solum, priso ævo, ranis domi vexatos fuisse, Historia testatur antiquior. PLINIUS ex. gr. (*Hist. Nat. L. VIII. C. 39*), ab ratis civitatem in Gallia pulsam, Varrone narrat auctore. Similiter Alderitas, propter intolerandas multitudinis ranas (et mures), relatio patrio solo et antiquis habitaculis emigrasse referunt ex Trogo JUSTINUS (*Histor. L. XV. C. 11*) et OROSIEUS (*adv. Paganos Histor. L. III. C. XXIII*). Idem quoque de Autoriatis tradunt DIODORUS SIC. (*Biblioth. L. III. p. 196*, Ed. Wesseling.) et ÆLIANUS (*de natur. Animal. L. XVIII. C. 41*). Quid? quod ATHENÆUS (*Deipnosoph. L. VII. C. 2*)! EUSTATHIUSQUE (*comment. in L. A. p. 75, 76*. Ed. Politi), Heraclident Lembum et Phœniam secuti, commemorant: in Pœonia et Dardania tantam ranarum subito extitisse (depluisse!) copiam, ut publicas vias, privatasque domos implerent: primis autem diebus incolas passim eas occidisse, ædibusque occlusis aliquamdiu patienter hanc pertulisse molestiam: sed cum repugnantes nihil proficerent, domesticaque sapellex ranis tota obtegeretur, aquarum seditate percusso, et quia animaleulis hisce coacervatis non erat pedem ubi ponerent, mortuarum tandem odore vexatos, patriam deferuisse.

tatem æque cōpīose tum temporis procreatīs, domi
forisque, mirum in modū infestari (g).

Conſtentur miraculorum Mosaicorū propugna-
tores, Ægyptum præ aliis regionibꝫ tanta ranarum
laborare multitudine, ut, niſi a Ciconiis et Serpen-
tibus magnam p̄rtem consumerentur, ſimilis, qua
olim plectebatur Pharao, quotannis pertimescenda
eſlet plaga; verum ex eo, quod animalcula hæcce,
cum iisdem vexaretur Pharao, non ita ut aliis an-
nis fieri solebat, minuebantur, quodque uno die
unius Mosis iuſſu totam Ægyptum obtexerunt, ejus-
demque Mosis apud Joyam interceſſione rufus pe-
riore, ranarum plagam manifestum fuisse miraculum,
inſerunt

g) Cfr. HERODOTI *Euterpe* S. I. 95. WANSLEBEN l. c. p.
memor. 30, MAILLET l. c. T. II p. 131, 134, 135, DE
VILLAMONT *voyage* p. 638, BELONII *obſervat. rer. ſingu-
lar.* &c. L. II. C. 35 et 47, NORDEN *Befchr. ſeiner Rei-
ſe durch Æg.* &c. p. 120, ARVIEUX *voyage* &c. P. I. p.
173, TROILO *Oriental. Reifebeſchr.* p. 587, et HASSEL-
QUIST l. c. p. 61, 62, 102, imprimis p. 613, ubi verba
ita ſonant: "Innevånarene på desfa orter" (Rosettam et
Damiatam puta) "hafya då" (agris sc. Oryzæ aqua' inun-
datis) "det nöjet, att ſkåda gröna fält, då de öſtrige Æ-
gyptier ej fe annat än en förfånd jord; men alla Pha-
raos plågor, grodor, flugor, myggor &c., ſom gynnas
af et ruttnat vatten och en ſuktig jord, göra hufen nä-
fian obetyggeliga, och låta dem alſå dyrt betala ſit nöje."

inferunt (*h*). Ad *culices* vero et *muscas* quod attinet, in utraque harum plagarum Supremi Numinis fatis elucere digitum, textu sacro praeente, summo pere urgent; in *illa* quidem tanto magis, quod ipsi gloriæ Mosaicæ in prioribus miraculis æmuli, jam vero otiosi et stupefacti spectatores, ἱερογραμματεῖς, illud professi fuerint (*i*); in *hac* autem, quia, nisi peculiarem Dei concedamus interventum, neque, quomodo Moses de Pharaonis ad iipam fluminis adventu (*Exod. VIII: 16*) rescire potuerit, neque, qui factum sit, ut terra, quam Israëlitàe inhabitarunt,

Gosen,

---

i) Cfr ROSENmüLLER in *Exod. VIII: 2*.

ii) Nolumus hic objectionem, cui multum tribuit ÖDMANN (*l. c. P. I. p. 77*) et post Eum ROSENmüLLER, excipere, culices sc. infolito anni tempore, biennali nempe, irrupisse; superiori enim §. evicimus, Ægyptios haudquam intra unum aut alterum mensem plagarum decade fuisse castigatos. Illud tamen hic significare convenit, ROSENmüLLERUM, quando innumera illa culicum agmina, quæ quotannis Ægyptios infestant, illo demum tempore, quo Nilus augeri *incipit* (sub finem Maji aut initio Junii), provenire contendit, falso ad HASSELQUISTII nostri auctoritatem provocare. Quod enim de *particulari* et *artificiali* agrorum Oryzæ (fine Maji aut initio Junii) inundatione indeque orientibus culicibus narrat HASSELQUIST (p. 61, 62, 618), ad *vulgarem* et *naturalem*, latius omnino se suosque (eosdem tamen) effectus diffundentem, Nili inundationem non pertinet.

Gosen, Ægyptiorum fato exemta fuerit et penitus erepta, intelligimus. — His vero et ejusdem generis observationibus ut paucis nos expediamus, monendum videtur *primo*, orationis in tota hacce pericopa maximam esse luxuriem (*k*), atque in eo etiam, quod ranis omnem Ægyptum obtectam fuisse textus facet proponat, exaggeratum et tumidum, Orbi Eoo in deliciis

(*k*) Valet hoc de hyperbolicis illis plagarum combinationibus, æque ac ipsa carundem historia. Quis ex. gr. precebus Mosis, quantumvis ardenterbus, muscas et locustas penitus adeo, ut ne una quidem in domibus et tota supereset Ægypto, remotas fuisse *Cest.* *Exod. VIII: 27. X: 19*), sibi perivadebit: infecta, quibus Ægyptus, si quæ alia regio, maxime abundat. Pariter quoque, num primum erit ad fidem, *omne* Ægyptiorum pecus juxta *Ex. IX: 6*, peste sublatum fuisse? Quod si enim ita acciderit, scire utique vellemus, cujum pecus lepra postmodum infectum fuerit (*v. Ex. IX: 10*), quosnam greges grande prostraverit (*v. 25*), et denique, quænam animalia primogenita ultima illa plaga occiderit (*Exod. VII: 29*)? Tacemus Pharaonem, plagis hisce *omnibus* superatis, Israëlitas nihilominus sexcentis curribus et omni equitatu quemadmodum *Exod. XIV: 7*, legimus, persecutum fuisse. Nonne hæc et similia satis loquuntur exempla, auctori tragediæ hujus placuisse cothurnos? — Oblivioni præterea dandum non est, Pharaonis ad omnes fere plagas tranquillitatem, exaggeratae earum gravitati repugnare, Israëlitasque utpote calamitatum Ægypti raro aut, si ita placuerit, numquam participes, fama tantum, quæ acciderant, accepisse. *Crescit* vero *sama* *crido*.

deliciis semper habitum, stilum sese exserere (*l*). Secundo, præjudicata esse videtur opinio, plagas Ægyptias illico aut certo quodam, a Mose prædicto, die irrupisse. Præterquam enim quod de omnibus mediante baculo exortis plagiis idem sine dubio, quod supra de prima illa plaga attulimus (*m*), valeat judicium, easdem scilicet non illo præcise, quo Moses baculo pereussit, temporis articulo accidisse; neque illud silentio præterminendum est, vocabulum ḥrṣ in scriptis Judæorum sacrīs, non solum de *die crastino*, verum etiam de *futuro tempore indeterminate* multoties occurrere (*n*), eoque ex argumento magna veritatis specie sese commendare conjecturam,

B

Mosen,

l) Conferri merentur tumidisissima illa stili Orientalium historici exempla apud HALLENBURG (*Histor. Annärkn. öfver Uppenb. Bok. T. III.* p. 438, 499 - 412).

m) §. 1 not. *i*.

n) Cfr. GLASSII *Philol. S.* p. 370 seqq. Ed. DATHII, ubi adverbia temporis *heri*, *hodie* & *cras*, de *præterito*, *præsenzi* et *futuro tempore* sæpius in Codice Sacro indefinitè occurrere, plurimis comprobatur exemplis. Immo vocabula *hodie* et *cras*, ad *vitam præsentem* et *futuram* Orientales populos transferre, eademque methaphora usos fuisse Doctores Judæos, auctores nobis sunt HERBELOT *Biblioth. Orient. T. II.* p. 131, et HALLENBERG l. c. 1. Band. p. 4 seqq.

Moseñ, quando muscas, pestem inter pecora, graninem et locustas ^{לטחר} ^{s.} ^{טחן} irrupturas *Exod. VIII: 19. IX: 5, 18. X: 4.* prædixit, tempus tantum brevi futurum, non vero diem crastinum proprie sic dictum, respexisse, nec nisi ut *propediem* (^{לטחן}) auferrentur ranæ, Pharaonem a Mose *Exod. VIII: 6.* re vera petiisse. Si enim *crastinum diem* præcise cogitasset Pharao, nulla certe idonea reddi poterit ratio, cur, data sibi optione, non mox liberari voluerit plaga hacte foedissima. *Tertio*, non tam precibus Mosis, quam potius naturali rerum ordini tribuendum est, ranas in ædibus, atris et agris periisse, muscasque plane remotas suisse et dissipatas. Cum enim facile prævidere posset Israëlitarum Servator et dux, ranas in ædes et atria subreptas, cito præ fame, aut exspiraturas, aut alio fere recepturas, campestres vero illas, aquis stagnantibus (naturali horum animalium elemento) exsiccatis, sensim evanituras (*o*), immo cumulatim (quod neque in nostris regionibus insuetum esse novimus) morituras (*p*), atque muscas quoque, adventante

o) Hinc JOSEPHUS *Antiquitt. L. II. Cap. XIV.* ita habet: ἡφαντο τῶν βατράχων πληθῶς καὶ ἡτε γη καὶ ὁ ποταμός εἰς τὴν θίαν Φυσιν κατεῖησαν.

p) Non quidem aperte commemorat HASSELQUIST, aquæ Nili inundantis exsiccationem ranis ibidem enatis esse le-

=   II   =

adventante jam hieme (*q*), e constanti naturæ lege,
se se subducturas; narrationi de precibus Mosis ranas
& muscas per dentibus fugantibusque, historiam *Her-*
B. 2 *culis*

---

tiferam; verum ex iis, quæ tacite in hanc rem affert
celeberr. vir p. 93 (*Ibidum* sc. ranivorarum beneficio
terram innumeris purgari ranis, quæ, *si remanerent et pu-*
treferent, hominibus et animalibus mortiferum sine dubio
fœtorem producerent), et ex ipsa phænomeni in Septen-
trione, ranis ne sic quidem vexato, frequentia colligere
licet, in Ægypto, vera ranarum patria, spectaculum hoc-
ce, quoties Nilus inundarit, esse frequentissimum. De-
vorent autem *Ibides*, quantum possint, ranas Ægypti;
magnum tamen earum multitudinem rostra avis sibi infe-
stissimi elabi, neminem negaturum fore confidimus. —
Ad *Serpentes* vero quod attinet, cave credas, quidquam
ex iisdem decrementi, inundationis tempore, ranas pati
Ægypti; jam enim supra §. I. docuimus, serpentes
Ægypti, non nisi terra absolute arida, e latibulis suis
montanis descendere.

- 2) Narrat HASSELQUIST *l. supra c. p. 102*, muscas in Ægy-
pto, ad finem Septembri, multo majore copia, quam
antea, apparere et infestare incipere, causamque hujus
rei in eo, quod testatis calore immodico gravatae, in lo-
cis umbrosis et abstrusis hucusque latitarint, jam vero
spirante aura frigidiuscula impunitie circumvolandi gaudeant
facultate, sine dubio querendam esse, asserit. Sed mul-
to, ut nobis quidem videtur, probabilius est, muscarum
tum temporis multitudinem, aquæ Nili inundanti sensim
que exarescenti suam debere originem; ipse enim testatur
HASSELQUIST p. *supra memor*, 618 coll. p. 615, stagna

culis in Olympia sacrificantibus et molestarum sibi muscarum depulsionem a Jove απομνιω impetrantis (*r*), Jacobique Episcopi των σκυτων και κανωπων νεφη in exercitum Saporis, Persarum Regis, precibus suis e cælo devocantis (*s*), æquiparamus. Negarum tamen non volumus, magnam Mosis in eo conspicuam esse et pietatem et sapientiam, quod liberationem a ranis & muscis eidem Jovæ, qui animalia ista immisisse credebat, adscripsit, futuramque salutem prænuntiarit. Contra vero, si divinitus hæc omnia dicta et facta fuerint, nulla sane in eo, quod Moses ranarum et muscarum plagam cito adeo auferre paratus fuerit, cernitur prudentia Quoniam enim Pharaon, plagis hisce vel leviter et brevi tantum temporis spatio tactus vexatusque, petitioni Israëlitarum ex parte concedere voluit, sperandum certe fuisse, ut, continuatione facta, vota eorum ex omni parte im-

et terram paludosam muscis producendis esse faventem, locaque Ægypti campestria, inde a mense Augusti ad finem Octobris eluvione laborare. Utcunque tamen se res habet, negari saltim non poterit, muscas imminentे frigore evanescere, mensaque Decembris, et prius quoque (cfr. HARTMANNS *Erdbevölkerung und Gesch.* v. *Africa I. B.* p. 22 *sqq.*) in Ægypto initium capere hiemem. —

r) Cfr. PAUSANIAS *Descript. Græciæ L. V. s. Eliacor. Ior Cap. XIV.*

s) Cfr. THEODORETI *Histor. Ecclesiæ L. II. Cap. XXVI.*

impleviset. *Quarto*, observandum est, ἵπογραμμα τε
vīm divinam in plaga culicum, non ideo ut gloriam
Deo darent, sed tantum ut, hujus generis animali-
bus producendis minime pares, famae suae consule-
rent, agnovisse. *Quinto*, improbabile non est, Pha-
raonem, sicut antea incrementa Nili observandi gratia
exire solitus erat quotidie (*t*), ita tempore quoque,
cum Moses, musearum plagam denuntiatum, Princi-
pi ad ripas fluminis occurreret (*Exod. VIII: 16.*),
moris habuisse αὐτοὺς decrementa aquarum explorare,
atque sic quidem Mosi latere non potuisse optimam
hancce cum Pharaone colloquendi facultatem. Quod
si autem alia quacunque de causa Nilum adierit
Pharao (Flumen ex. gr. colendi, ut plerique ponunt
interpretes; per se tamen patet, *Mosen*,¹⁾ aut quia
Regis quotidianam probe noverit consuetudinem,
aut etiam quod per Aulicos Ægyptios (apud quos
magna sibi juxta *Exod. XI: 3.* esset auctoritas) de
ambulatione Pharaonea certior factus fuerit, sine re-
velatione divina obviā ire potuisse Pharaoni. *Sexto*
denique, extra omnem fere dubitationis aleam posi-
tum est, Gosenitudem ab orientali parte Nili versus
Arabiam sitam fuisse, nec tamen ab Occidente ripas
fluminis hujus attigisse, sed pasca tantum deserta,
agris Nilo rigatis ulteriora, suo continuisse comple-

---

1) Cfr. §. I. not. c).

xu (u); quo quidem pacto mirum non est, si muscae, ad Nili fluenta enatae et loca amantes irrigua, Israëlitarum pepicerint sedibus. Ita autem pepercisse, ut nullae ibi exstiterint muscae (Exod. VIII: 18),

"Credat Judæus Apella
"non Ego." (v).

u) Cfr. Michaëlis Suppl. ad Lex. Hebr. sub vocabb.

אַשְׁג et רָעֵמֶס, ROCOCKE l. c. T. 1. p. 39, NIEBUHR

Beschr. von Arabien p. 407. SHAW l. c. T. II, p. 26 seqq.

v) Verba sunt HORATII *Satyr.*, L. I. S. V. v. 100.